

RAKOUSKÉ PREZIDENTSKÉ VOLBY

Dne 22. 5. 2016 proběhlo v Rakousku dlouho očekávané druhé kolo prezidentské volby. Celá země s napětím sledovala vyrovnané sčítání hlasů mezi oběma kandidáty. Ještě před finálním sečtením bylo jasné, že je rakouská společnost rozdělena na dva tábory. Napínavé rakouské prezidentské volby jsou tématem nového Čtrnáctideníku.

Hlavní političtí aktéři

Rakouská politika od konce druhé světové války je spjata s velkou koalicí sociálních demokratů a lidovců. Pouze v letech 1983-1986, sociální demokraté vyměnily koaličního partnera a lidovce nahradili Svobodní a v letech 2000-2007 Svobodní vstoupili do koalice s lidovci. Právě kooperace dvou velkých stran v posledních desítkách let v kombinaci s migrační krizí přivedla Rakousko do napjaté společenské situace, kdy se nacionalistické nálady smísily s rozladěností ze současné politiky.

V aktuálním volebním průzkumu by volby vyhráli Svobodní s 35 %, obě dosavadní velké strany sociální demokraté a lidovci by získali pod 20 %.

Rakouská sociální demokracie (*Sozialdemokratische Partei Österreichs, SPÖ*) se na rozdíl od své německé sestry vzdala socialismu až v roce 1991. Strana vznikla v roce 1874 a patří mezi nejstarší sociálně-demokratické strany na světě. Do roku 1991 používala název Socialistická strana Rakouska.

Lidová strana Rakouska (*Österreichische Volkspartei, ÖVP*) vznikla v dubnu 1945 z katolických segmentů ve společnosti. Strana navazuje na starší politické hnutí v Rakousku, které vznikalo v průběhu 19. století a spojovalo zájmy antiliberálních a antisocialistických sil.

Svobodná strana Rakouska (*Freiheitliche Partei Österreichs, FPÖ*) je mnohými považována za pravicově-populistickou stranu. Někteří ji dokonce označují za antisemitskou a rasistickou. Strana prošla vývojem od německého

nacionalismu až k rakouskému patriotismu. Strana se snaží profilovat jak „strana obyčejných lidí“ hájící občany Rakouska před byrokracií Evropské unie a globalizací. FPÖ těžila z neustálé přítomnosti velké koalice sociálních demokratů a lidovců, vůči které se vymezovala. Již v roce 1999 ostře vystupovala proti migrantům a do svého programu se snažila zabudovat více sociální politiky (např. ochranu rodiny a manželství). V roce 2008 se stalo předvolebním heslem strany „Sociální a vlastenecká strana“. FPÖ před patnácti lety, kdy stranu vedl Jörg Haider, podmiňovala vstup České republiky do Evropské unie zrušením tzv. Benešových dekretů

Stranická rodina Zelených vznikla z konfliktní linie materialismu vs. postmaterialismu. V Rakousku se Zelení objevili v 60. letech s aktivizací studentského mírového hnutí. V roce 1986 v Rakousku vznikl první subjekt s názvem Zelená alternativa – Parlament občanských iniciativ. Strana získala v Národní radě hned osm mandátů. V roce 1995 došlo k přejmenování strany na **Zelení – Zelená alternativa** (*Die Grüne – die grüne Alternative*). Ve straně se podařilo částečně utlumit radikální členy, i přesto někteří komentátoři řadí Zelené stále na kraj levého spektra. Program strany je postaven na silně pacifistickém základu, feminismu a ekologické otázce.

Do druhého kola voleb postoupil kandidát FPÖ **Norbert Hofer** a formálně nezávislý kandidát s podporou Zelených **Alexander von der Bellen**.

Norbert Hofer (45), vítěz prvního kola, byl v kole druhém mírný favoritem. Jeho hlavní předvolební témata byla jasná: nechce, aby se Turecko stalo součástí Evropské unie; prosazuje uzavření rakouských hranic, zastavení migrační vlny; je zastáncem volného držení zbraní a přijetí přísnějších azylových zákonů. Není bez zajímavosti, že během prezidentské kampaně nosil Hofer za pasem zbraň, jakožto vyjádření svého názoru na zbraňovou politiku. Jeho případné vítězství mohlo být vykládáno jako předehra k Marine Le Penové, jež se chystá na prezidentské klání ve Francii v roce 2017.

Alexander Van der Bellen (72) je uznávaný profesor ekonomie na Vídeňské univerzitě, který byl za mlada komunistou. Oficiálně Bellen kandidoval jako nezávislý kandidát, ovšem je členem Strany Zelených, kde dělá finančního

experta. Od roku 2012 zasedá ve vídeňské obecní radě. V letech 1994-2012 byl poslancem Národní rady za Stranu Zelených. Patří mezi hlavní zastánce migrantů. Na začátku roku tvrdě kritizoval rakouskou vládu, která se chystala zavést kontroly na hranici s Itálií. Bellen několikrát řekl, že pokud by byl prezidentem, nikdy by nejmenoval kancléřem představitele FPÖ, ani v případě že by strana vyhrála volby. V zahraniční politice patří Bellen mezi tzv. eurofederalisty.

Rakouský prezident a prezidentská kampaň

Rakousky prezident je podle Ústavy silný úřad, který má nespočet pravomocí. Nicméně podle nepsaného pravidla tyto pravomoci nevyužívá. Oproti německému protějšku má rakouský prezident

nesrovnatelně silnější pozici. Může například vetovat navrhované ministry. V dobách, kdy prezident pocházel ze socialistického nebo z lidoveckého tábora, vládl mezi úřadem prezidenta a vládou (sestavenou právě z těchto stran) klid. Prezident své pravomoci nevyužíval. Již před , prvním kolem bylo jasné, že se poprvé v historii prezidentem stane příslušník jiné politické strany. Naskytá se tedy otázka, zda tato kohabitace nepovede k ústavní krizi v zemi.

Kampaň před druhým kolem obsahovala velmi málo témat z prvního kola, spíše se koncentrovala na oba kandidáty a jejich vymezení. Hlavním rysem tak byla migrační krize. Rakouská televize přišla s experimentem, že oba kandidáty nechala debatovat bez moderátora. Tento pořad byl pak diváky velice kritizován. Podle komentátorů se oba kandidáti v daný moment snížili na velice nízkou úroveň diskuze.

Výsledky

Očekávalo se, že výsledek druhého kola bude vyrovnanější než první kolo. O celkovém výsledku rozhodlo až 880 tisíc korespondenčních hlasů (14 % všech hlasů). Korespondenční hlasování v Rakousku kombinuje tři základní prvky: hlasy ze zahraničí, kterých bylo něco málo přes 40 tisíc; hlasy voličů s voličským průkazem, tedy voličů, kteří nevolí v místě trvalého bydliště a konečně hlasy voličů, kteří dopředu avizovali, že v den voleb nemají čas, a proto svůj hlas poslali „v předstihu“ o několik dní předem. Tento systém korespondenčního hlasování umožňuje voličům větší participaci ve volbách.

Volební účast byla poměrně vysoká, tento fakt není překvapením v kontextu toho, že se střetli kandidáti z opačných konců politického spektra.

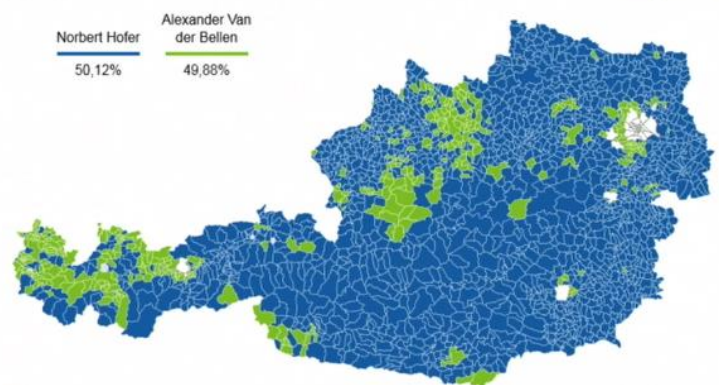
Voliči tedy spíše hlasovali spíše proti tomu druhému, než pro svého kandidáta.

Již první exit poll rakouské státní televize ukázal nesmírnou vyrovnanost. Hofer 50,2 % Van der Belen 49,8 %. Tento fakt byl zkreslen skutečností, že právě v korespondenčním hlasování, které se do exit pollu nepočítá, v prvním kole vyhrál Van der Ballen o 3 procentní body před Hoferem. Volební komise oznámila, že na konečné výsledky si bude muset společnost počkat do druhého dne.

Hofer ve druhém kole zvítězil především na venkově, kdežto Van der Bellen ovládl velká města. Tento fakt vychází již z geografie prvního kola, kdy velká města s více kosmopolitní politickou volí právě kandidáty zastupující liberální svět. Naopak Hofer reprezentuje dnešní aktuální nálady ve společnosti: strach z uprchlíků, strach ze ztráty vlastní identity a větší nacionální citění. Hofer těží také z touhy voličů zvolit si něco nové. Voliči Hofera se produkují samozřejmě ze sympatizantů FPÖ, ale také z řad nespokojených lidí, kteří touží zabořit klín mezi dvě velké politické strany a narušit současný politický establishment.

24

Zdroj: kurier.at

Zdroj: www.ceskatelevize.cz

Následujícího den v 16.53 oznámil rakouský ministr vnitra konečné výsledky. Velmi těsně druhé kolo rozhodly právě korespondenční hlasy, díky nim Van der Bellen (50,3 %) porazil Norberta Hofera (49,7 %) o 0,6 procentního bodu. Jedná se o historicky nejtěsnější volební vítězství v historii Rakouska. Rakouské prezidentské volby rozhodlo 31 026 hlasů.

ZDROJE:

ŘÍCHOVÁ, Blanka a kol. *Komparace politických systémů II*. Praha: VŠE, 200. ISBN: 978-80-245-0757-6.

JERÁBEK, Martin. *Srovnání politických systému Německa a Rakouska – institucionální a systémové ukotvení*. Plzeň: FF v Plzni, 2010, ISBN:978-80-87094-15-0.

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1794269-volby-v-rakousku-rozhodnou-postovni-hlasy-podle-pruzkumu-preji-van-der-bellenovi>

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10997918455-mimoradne-porady-ct24/216411034000048-kdo-bude-novym-rakouskym-prezidentem/>

<http://echo24.cz/a/wRXLc/rakousko-populiste-zprava-zleva>

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1794866-prezidentem-rakouska-se-stal-van-der-bellen-chce-spojiti-rozdelenou-zemi>

